

T.C.

uyuşmazlık mahkemesi

Başkanlığı

Esas NO: 1969/509

Karar NO: 1973/64

ÖZET: 4753 Sayılı Çiftçiyi topraklandırma Yasası uyarınca dağıtım yapılan ve özürsüz olarak üst üste 3 yıl işlemeyen toprağın tapu kaydının Hazine adına düzeltilmesi hk.

Hüküm Uyuşmazlığının giderilmesini isteyen: Köy-İşleri Bakanlığına ve Maliye Bakanlığına izafeten İstanbul Muhakemat Müdürlüğü.

Vekili : Hazine Avukatı Muallâ Savager

Karşı Taraf : Ali Ünsalan

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ KARARI

OLAY : 4753 Sayılı Çiftçiyi topraklandırma Yasası uyarınca 1954 yılın da Ali Ünsala'ya temlik yapılan Beyoğlu Tapu sicil muhafızlığında Kâğıthane köyü telsiz mevkiinde Cilt 251 sayfa 33, sıra 49 numarada kayıtlı 2 pafta 13 ada 23 parsel bayıda 1600 M2 yerin adigeçen tarafından üst üste üç yıl özürsüz olarak işlenmediği ilgili kuruluşlarca saptanarak a.ılan Yasanın 57.nci maddesi uyarınca tapu kaydının Hazine adına çevrilmesine için İstanbul Beşinci Asliye Hukuk Mahkemesine dava açılmıştır.

Adli Yargı Kararı: 4753 Sayılı Çiftçiyi topraklandırma Yasası uyarınca kendisine toprak verilen davalı Ali Ünsalan'ın bu toprağı yasağa benimsenen bir özürü bulunmaksızın üst üste 3 yıl işlememiş olması nedeniyle tapu kaydının Hazine adına düzeltilmesini isteyen idarenin bu konuda İstanbul Beşinci Hukuk Mahkemesine açtığı dava sonunda; bu mahkemenin 17.4.1961 gün E.939/731, Karar 961 285 sayılı kararıyla sonuç olarak (4753 Sayılı Yasanın 7 nci maddesine göre durumun ilk önce ilgili Bakanlıkça incelenip belli edilmesi ve muhtağ çiftçiye karşı verilecek geri alma kararının ön koşul olduğu yolundaki gerekçeye dayanılarak davanın reddine karar verilmiştir. Bu karar davacı tarafta teyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İdari Yargı Kararı: Ali Ünsalan tarafından İstanbul Valiliğince onaylı 34 nolu toprak Tevzi Komisyonunun 18.10.1962 gün ve 58 sayılı geri alma kararının iptali istemiyle Danıştay'da açılan dava sonunda Dokuzuncu Dairenin 7.12.1964 gün ve E.964/516 Karar 964/2098 sayılı kararıyle Verilen arazinin sahibi tarafından işletilmeyerek terkedilmesi veya ortaklıkça veyahut özürsüz olarak kira ile işletilmesi halinde 4753 Sayılı Yasanın 57 nci maddesine göre işlem yapılması gerekirken toprak Komisyonunca dağıtımına ait kararın iptali yolunda karar verilmesinde Kanuna uyarlık görülmediği gerekçesiyle) işlem iptal edilmiş ve bu kararın idarece düzeltilmesi isteği üzerine Danıştay Sekizinci Dairesinin 4.11.1965 gün ve E.965/54 Karar 965-3055 Sayılı kararıyle (4753 Sayılı Yasanın 57 nci maddesinin uygulanması yönünden, verilen toprağın işlenmediğinin belli edilmesi yetkisinin idareye tanınmadığı, Yasanın 7 nci maddesi ile tanınan dağıtımdan önceye ait yetkinin dağıtım sonraki evrelerde kullanılamayacağı ve toplanan deliller toprağın geri alınmasını mahkemeden istemeyi haklı gösteriyorsa dava yoluna başvurulması gerekmekte olup belirtilen şekilde işin idarece karara bağlanmasında Yasa hükümlerine aykırılığın açık bulunduğu gerekçesiyle) düzeltme isteminin reddine karar verilmiştir.

İncelene: Yukarıda açıklanan durum karşısında idarenin 4753 Sayılı Yasanın 7 nci maddesine göre gereken karar verilmeksizin tapu iptali davası açacağı yolundaki adli yargı kararı ile toplanan delillerin, toprağın geri alınmasını haklı göstermesi halinde bunun idarece Mahkemeden istenmesi gerektiği yolunda Danıştay'ca verilen karar arasında bir hüküm uyuşmazlığı ortaya çıktığı ileri sürülerek Köy-İşleri Bakanlığı ile Maliye Bakanlığına izafeten İstanbul Muhakemat Müdürlüğünce Hazinesinin 4753 Sayılı Yasanın 57 nci maddesinde kabul edilen dava hakkının kullanılmasının mümkün olmadığı) gerekçesiyle bu hüküm uyuşmazlığının giderilmesi için mahkememize başvurulmuştur.

Mahkememize verilen dava dilekçesinin davalıya tebliği üzerine davalı tarafından karşılık verilmiştir.

Mahkememizin 8.12.1973 günlü oturumunda, ortada bir hüküm uyumsuzluğu bulunduğu oybirliğiyle karar verilmiştir.

Gerçekten Adli Yargı kararında davacı idarenin toprağı geri alma davası açabilmesi için, önce bir idari geri alma kararı verilmesi ve bu kararın toprak sahibine bildirilmesi ve toprak sahibinin idari dava yoluna gitmesi süresini beklemesi ve idari kararın kesinleşmesi gerektiği ilkesi benimsenmiştir. Ancak Adli Mahkemenin görüşüne uyularak idarece adli kararda belirtilen ön koşulların gerçekleştirilmesi yolunda verilen idari karar, bu yolda bir idari kararın verilmesi gerektiğinden ve Yasa idarenin her hangi bir kuruluşuna böyle bir karar verme yetkisi tanıdığından dolayı Danıştay'ca iptal edilmiş ve böylece davacı için geri alma davasında Adli yargının aradığı koşulu gerçekleştirme olanağı kalmamıştır. Başka bir deyimle Adli Yargıda dava açılarak hakkın yerine getirilmesi yolu bu davada kapanmıştır.

8.12.1973 günlü oturumunda Başkan Ahmet H. Soyanoğlu Üyeler Mesut Akan, Hilal Yazıcı, Kazım Yenice, Hakkı N. Baykal İbrahim Vidinli ve Şerafettin Özbek'in katıldığı kurulda dosya özetini kapsayan Danıştay Üye Yardımcısı Saadet Tamer tarafından hazırlanan rapor okunduktan, Başkanımız Özoğlu Vekili Recep Başpınar'ın sonuç olarak davanın kabulü gerektiği yolunda düşüncesi dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

EYLÜL Durum: Ali Ünsalan'a 1954 yılında temlik yapılan 2 pafta 13 bed 23 parsel sayıda 1000 metre karelik yerin üst üste üç yıl işlenmediği 8.7.1958 günlü tutanaktan anlaşılabilir ve davalı bunu yalanlayabilecek nitelikte yasaca geçerli bir belge ortaya koyamamıştır.

Gereke 1- 4753 Sayılı Yasanın 57. Maddesinde (Bu Kanunla verilen arazi sahibi, tarafından işletilmeyerek terk edilip veya ortaklıkça veyahut özürsüz olarak kira ile işletilirse Tarım Bakanlığının bu kanun gereğince ihtiyaç sahiplerine dağıtılmak üzere gayrimenkullerin geri verilmesini ve tapu kaydının silinerek Hasane adına değiştirilmesini mahkemeden isteneğe hakkı vardır. Bu işlemler basit muhaleme usulü uygulanır.) hükmü yer almış bulunmaktadır. Bu madde dava açmadan önce idarenin durumu inceleyerek toprağın geri alınmasına karar vermesini öngörmüş bulmadığına göre Bakanlığın bu yolda karar vermesine ve onu davalıya bildirmesine gerek bulunmadığı anlaşılmaktadır. Her ne kadar Yasanın 7. nci maddesinde (Bu Kanunla arazi işletilmesinden maksat, türlü kültür arazisinin boş bırakılmayıp tabii ve mahalli şartlara göre ekim, dikim, bakım yetiştirme yolları ile nebat, hayvan veya hayvan mahsulleri istihsalı suretiyle değerlendirilmesidir. Dinlendirme nadas, askerlik ve belgelendirilmiş uzun hastalık gibi makul bir özür olmaksızın üst üste 3 yıl birinci fıkra hükmüne göre değerlendirilmeyen arazi işlenmiyor sayılır. Arazinin işlenip işlenmediğini, Tarım Bakanlığı belli eder. Bu karara karşı arazi sahibinin Bakanlığa itiraz veya idari kaza mercilerine dava hakkı mahfuzdur.) hükmü yazılı ve bu hüküm Yasanın genel hükümleri bölümünde yer almış bulunmakta ise de, 57. maddedeki özel hüküm karşısında bu genel nitelikteki hükmün uygulanması düşünülmaz. Bityandan 57. maddenin kesin yazılışı geri alma hakkının doğması için gerçekleşmesi aranan şartın yani toprağı bırakıp gitme, işlemekten kaçınma koşulunun gerçekleştiğini, Adliye Mahkemesinin arayacağını, göstermektedir. Buna göre Bu yasa hükmünün bir kimseye verilmiş bulunan toprağın işletilmemekte olduğunu karara bağlamak yetisini Yasa Bakanlığa tanımış değildir. Öte yandan bir an için bunun tersi düşünülse Bakanlığın kararına karşı idari yargıya gidilebileceğinden idari yargının idari kararı hukuka uygun görmesi halinde idarenin açacağı geri alma davasında Adliye Mahkemesinin tapu kaydının idare adına değiştirilmesine karar vermektense başka bir işi olmayacak demektir ki yasa koyucunun böyle anlamsız bir yol benimseneceği ile

sürülmesi. (Özellikle sözü edilen 57. Maddeye dayanan hak in temeli ve tek doğum kapulu toprağın işletilmemesidir. Adliye Mahkemesi burada inceleyenecek ise onun önünde dava açılmasının bir anlamı olmaz. Bu yönde belirtilmelidir ki Yasanın 57. maddesinde de öngörülen toprağın işletilmemesinin lüksülikle saptanması kararı işletilmeyen toprakların kurulatılmasını yasanın 14. maddesinin(3) bendi uyarınca sağlamak için gereklidir. Yukarıda açıklı mahkeme dosyasında bulunan deliller Ali İhsan kendisi tarafından 3 yıl 663 Üste ve Yasaya tanınan özerk bakanlığının işletmediği 4753 Sayılı Yasanın 57. maddesindeki toprağı geri alması için gerekli koşulları yerine geldiği kanısını vermektedir. Bu halde dava konusu yerin devli adını olan tapu kaydının silinerek davacı adına düzeltilmesine karar verilmektedir.

2- Davacı harç yargılama ve avukatlık parasının devliye yükletilmesini istemiştir. 4753 Sayılı Yasanın 20 nci maddesi uyarınca mahkememizce hüküm uygulanması halinde Devletin uygulaması yargılama yönetimi uygulanması ve 521 Sayılı Kanunla tayin edilen 193.000 maddesi hükümlerine göre giderleri ancak istek üzerine hüküm altına alınabileceğine göre yargılama giderleri ile avukatlık parasının hüküm altına alınması gerekir.

3- 4753 Sayılı Yasanın 20. maddesinde görev uygulamasına ilişkin kuralardan harç alınmayacağı yazılmıştır. Ancak buna dayanılarak hüküm uygulanmasında harç alınabileceği sonuca ulaşılmaz. Çünkü Anayasanın 61. maddesinin 2. fıkrası gereğince vergi harç ve resimlerle benzeri mali yükümler yalnız kanunla başka bir deyişle Kanun açık hükmüyle konulabilir. Oysa 4753 Sayılı ve 2.7.1963 günlü Harçlar Kanunu hükümleri arasında ve yargı işlemlerinde alınacak harçları gösteren 1 sayılı tarifede mahkememizce hüküm uygulanmasından alınacak harç gösteren bir hükmü yoktur. Buna göre bu karardan harç alınmayacaktır. "Aldığı bu karar, 4753 Sayılı Çiftçiyi topraklandırma Yasası gereğince kanuni bir yarı olan mahkememizce yapılan bir işlemi öngören Yasanın 20 nci maddesi gereğince bütünü bir harç resim veya vergi alınmaz.

S O N U C U : Dava konusu olan ve bu kararın(olay) belgesinde gösterildiği 1 lüksülikle taşınmaz mal'in devli adını olan tapu kaydının silinerek davacı adına devli adını harç alınmasına yer olmadığına, (4.30) lira yargılama gideri ile davacı vekil ne Ankara Barosu avukatı ücret tarifelerine göre takdir edilen 1000 lira vekil ücretinin devli taraftan alınarak davacı tarafına verilmesine 6.12.1973 tarihinde oybirliği ile kesin olarak karar verildi.

Başkan
Ahmet N. Yılmaz

ya
Mesut Akın

ya
Halil İzzet

ya
Hüseyin Yılmaz

ya
Mehmet N. Baykal

ya
İbrahim Yıldırım

ya
Mehmetin Özbek

Dm